

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintele si banii de prenumeratiune
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	sè se adreseze la Redactiunea dela
" " " " jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERIC'A si SCOL'A“
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	in Aradu. la institutul pedagogicu-teologicu.
" " " " „ j. a. 3 „ 50 „		

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Cu 1 Ianuaru 1882 deschidemu abonamentu nou la „Biserice'a si Scól'a.“

Rugamu deci pre toti, cari dorescu se prenumere acést'a foie in viitoriu, se grabésca cu insinuarea abonamentelor, pentru cá se ne scimu orientá in privinti'a esemplarielor de tiparitu.

Conditiuunile de prenumeratiune remanu totu celea din fruntea fóiei, adeca:

Pentru Austro-Ungaria 5 fl. v. a., la anu; 2 fl. 50 cr., pe jumetate anu.

Pentru Romania 7 fl. v. a., la anu; 3 fl. 50 cr. v. a., pe jumetate anu.

Totodata rugamu pre dd. abonenti se noteze legibilu adresele, post'a ultima si locuinti'a.

Banii de prenumeratiune ne rogamu a-se adresá la *tipografi'a diecesana in Arad*, mai cu inlesnire prin asemnatiuni postali.

Redactiunea.

Nru 891. B.

IOANU

din indurarea lui Ddieu Episcopulu bisericei dreptucerdintiose resaritene in Eparchi'a romana a Caransebesului.

Iubita preotime, evlaviosiloru crestini: Daru, indurare si pace dela Domneideiu Tatalu nostru, carele este in ceriuri!

Si indata s'a facut impreuna cu angerul multe de óste cerésca laudând pe Dumnezeu si dicand: „Marire intru cei de sus lui Dumnezeu si pre pamentu pace, intre ómeni buna vointia.“ Luca II. 13—14.

Când a veditu angerul impreuna cu óstea cerésca pe Mântuitoriulu lumei nascându-se la mezul noptii in Viteem, a strigat cântând: „marire intru cei de sus lui Dumnezeu, si pre pamentu pace si intre ómeni buna vointia.“ Prin aceste cuvinte ingerul lui Dumnezeu a vestit, ca de aci inainte vor veni dile mai bune pe pament, ca némulu omenescu celu apasatu si inpresuratu de nenumerate patimi si necazuri va ajunge se vaza vremuri mai frumoase, si se va deschide unu izvoru de mantuire, care va revarsa tot mai bogata binecuventare asupra ómeniloru. Si prin aceste cuvinte ingerulu a facut lumei o fagaduintia, prin care a rostitu si a adeveritu un'a din nedejdile inimii nóstre cele mai dulci. Pentruca in inima nóstra se afla adencu inradacinata nedejdea de a vedea vremuri mai bune pentru neamulu omenescu; ah Iubitiloru, inpilarea, ce zace asupra omeniloru aici pre pamentu, in nevoile de care sunt ei incunjurati, in durerósele patianii ce le facu ei pe tóta ziu'a, este o mare mangaiere pentru toti ómenii, când potu ei gandi, ca aceste suferintie ale vietii omenesci, aceste bantueli ale nenorocirei pamentesci cu timpulu voru mai inceta. Cu adeveratu noi scimu bine, ca omu deplin fericitu pe pamentu nu póte fi, ca viéti'a nóstra nici odata nu va fi fara durere si fara lupta. Dar necazurile si greotatile, ce ni le facem noi noue insine prin purtarea cea peatósa, ce avem unii catra altii, aceste necazuri le putem ocoli. Cine va descrie legionulu de patimi si necazuri, ce si le facu ómenii unii altor'a aci prin nerozi'a, orbiea si nesciinti'a loru, aci prin salbatici'a, ur'a pizm'a si dujmani'a loru? O, Iubitiloru, pamentulu ar fi unu raiu, daca noi insine nu ne-am strica unulu norocirea altui'a. Este unu lucru netagaduitu, ca cea mai mare parte din nevoile si necazurile, ce le suferimu noi, sunt tristeles urmari ale faptelor nóstre celoru peatóse.

Dar mangaiati-ve crestiniiloru astadi la nas-

cerea Mantuitoriului lumii, avemu se ne bucuramu de nadejdea, ca vom ajunge vremuri mai bune, pentrucă născerea Dluī Christosū sta in legatura cu acēst' a nedejde. Éta materi'a cuventarei mele de astadi.

Dumnévōstra Vetī petrunde indata acēst' a legatura, daca vetī baga de sēma :

1. ca născerea Dluī Christosū este temeli'a cea neclatita a nedejdei nōstre de a vedé vremuri mai bune.

2. ca născerea Mantuitoriului ne aréta, sub ce conditiuni putem noi pune in lucrare si implini acēst' a nadejde. Luati aminte :

Partea I.

Născerea Dluī Christosū este temeli'a cea neclatita a nedejdei nōstre de a vedé vremuri mai bune. Parintele cerescu ne-a trimisu pe iubitulu seu fiu, ca se ne fie rescumperatoriu si mantuitoriu, ca se intemeieze pe pamentu imperati'a lui Dumnedieu cea plina de pace si bucurie, l'a trimisu ca elu se faca se se incépa o vreme mai buna, o lume nōua. Daca inainte de a veni Dlu Christosū in lume, barbatii cei mai de frunte zacéu in somnulu celu mai adencu, acum Mantuitoriulu avea se-i destepete si se-i puna la lucru. Daca inainte de Christosū neamulu omenescu era cufundatu in intunerecu de nu cunóscea nici pe Dumnedieu, nici scopulu, pentru care este ziditu, acum dupa venirea Dluī Christosū totu poporulu, care zacea intru intunerecu, avea se vaza lumina mare si toti ómenii se vie la cunoscinti'a adevérului. Daca inainte de Christosū in timpurile intunerecului domnea pe pamentu volnici'a si puterea tiranica in loculu dreptului, acum Dumnedieu prin fiulu seu a poruncitu tuturoru ómeniloru, ca se se pocăiesca, si se se reguleze lucrurile omenesci dupa legile cele nestremutate ale dreptatii. Daca inainte de Christosū popórele si ómenii erau pretutindenea despartiti, sfasiati si dujmaniti prin despretiurea omului, prin cruzime, priu inima inpetrita si lipsita de tóta dragostea, acum Parintele cerescu a lasatu pe iubitulu seu fiu se se nasca, pentru ca se vestésca in tóta lumea, ca imparatésca porunca a dragostei, este cea mai mare porunca pentru omenire si pentru, ca se sadésca in inim'a tuturoru ómeniloru duchulu blandetiei si alu inpaciuirei, duchulu milei si alu dragostei, si se faca ca ómenii in tóte gandrurile, semtiemintele si faptele loru se fie purtati de acestu duchu alu dragostei. Daca inainte de Christosū, ómenii prin nerozi'a si peccatulu loru ei insusi cu man'a loru si-nimiceau pacea si norocirea loru, acum vine blandulu fiu alu Dumnedieu, care a luat asupra sa peccatele lumii, vine ca se aduca érasī pacea in inimile, si norocirea in viéti'a omeniloru.

Pentru aceea pe cât de tare este credinti'a nōstra in D. Christosū, ca adeca elu a venitu in lume, trimisu de Parintele seu celu cerescu pentru ca se mantuésca némulu omenescu, pe atât de neclatita este si nedejdea nōstra de a vedé vremuri mai bune. Pentru ce, Ve intrebu, Iubititoru, pentru ce se se fi nascutu, daca tóte cele de pe pamentu ar fi reimasu totu asia, cum au fost inainte de venirea lui? Daca ómenii ar fi fost renduiti, ca in veci se nu póta scapa de puterea intunerecului, ca in veci se zaca ferecati in lantiturile volniciei, tiraniei si ale nenumerateloru patími, ce si le facu ómenii ei insusi unii altor'a, pentruce ne-ar fi trimisu Dumnedieu pe fiulu seu, ca se ne mantuésca, se ne scape? De ce era se ne scape? Daca nedejdea nōstra de a vedé vremuri mai bune, ar fi desiérta, atunci noi n'am pricepe nimicū din născerea Dluī Christosū, din viéti'a si faptele lui. Dar multiamita lui Dumnedieu elu ne-a datu pe fiulu seu, si cu elu ne-a datu tóte celelalte. Asia Iubitiloru, Dumnedieu voiesce, ca se vie dile de mantuire pentru noi, ca peccatulu se se dea in laturi, si se faca locu binelui, intunereculu luminei, ca lips'a si necazulu, care sunt tristele urmari ale peccatulu si ale retacirei omului, se se inputineze tot mai tare, ca ómenii cu vreme se se faca tot mai intielepti si mai buni, si se ajunga dile mai fericite. De aceea am disu, ca născerea Dluī Christosū este temeli'a cea neclatita a nedejdei nōstre de a vedé vremuri mai bune.

Partea II.

Dar născerea Dluī Christosū ne arata tot deodata sub ce conditiuni vor veni intru adevérul aceste vremuri mai bune. Numai atunci vor veni dile mai bune, daca ómenii isi vor pune fericirea loru intru acel'a, pe carele l'a trimisu Dumnedieu de mantuitoriu. Căci alta temelie nimenea na póte pune, afara de ceeace este pusa, care este Iisus Christosū, pentru aceea credinti'a neclatita in Christosū si prea sfant'a lui lege este singur'a conditiune, sub care putem nedejdui, ca vor veni dile mai bune pe acestu pamentu ; si reu se insiela ómenii din ori ce veacu, carii isi punu nedejdea de dile mai bune in altu ceva, ér nu in Christosū. Sunteti retaciti, ve insielati pe voi insive, voi toti cari diceti, ca ómenii potu fi fericiti si fara credintia in Christosū si in legea Inī, daca vor fi bogati, daca li se voru deschide nōue isvóre de castigu. Da, ómenii bogati, inse fara credintia in Christosū, fara fapte bune, vor fi mai sumeti, mai desfranati, mai inpetriti la inima, dar dile mai bune nu voru putea astepta. Retaciti, ve insielati pe voi insive, voi cari credeti, ca omenii potu fi fericiti si fara Christosū, daca voru fi culti, adeca daca vor avé

naravuri netede, datini lucii, pe care voi le numiti cultura. Da, ómenii numiti de voi culti, vor fi mai fatiarnici, mai prefacuti, mai falsi mai vicleni, vor fi mai tare aplecati la placeri trupesci mai alese, la desfranari mai fine, vor fi morminte spoite pe dinafara, pline de trufia vietiei, iubirea de argintu si necuratienie, isi voru prada puterile cele mai bune: acestea le puteti astepta dela cei poleiti pe din afara, inse nici odata nu puteti astepta vremuri mai bune, dile de pace, ce le doresce sufletulu nostru.

„Bogati'a si alte asemenea sunt adausuri placute la norocirea nóstra din lumea acést'a, dar ele singure nu ne potu face norociti. O Crestiniloru, pentru ce nu ne punemu noi la inima cuvintele cele de mare insemnatate ale Mantuitoriului: „Cautati mai antaiu imperati'a lui Dumnedieu, si cealalte vi se vor adauge voue.“ Daca norocirea ómeniloru ar sta din bogati'a si alte asemenea: atunci Dumnedieu, Parintele cerescu, când a trimisu pe fiulu seu in lume, in locu se-i dea intieptiunea de susu, ca se petrundea cele vecinice, in locu se-i dea dragoste si indurare, ca se-i fie mila de cei pecatosi, in locu se-i dea inima curata si dumnedieésca, ca se ne lase nóua de pilda viéti'a sa, atunci Dumnedieu ar fi trebuitu se-i dea fiului seu avutii pamentesci, putere, marire si totu ce stralucesce inaintea ómeniloru. Dar Dumnedieu a vrutu ca se se latiésca intre ómenii cei de susu si cei de josu duhulu temerei de Dumnedieu, duhul dragostei si alu indurarei, duhul ascultarei, care este adeverat'a cunoscintia de Dumnedieu, pentruca acestu duhu face pe ómeni se fia fericiti, si acestu duhu este conditiunea, sub care putem noi astepta vremuri mai bune. Cu cât mai tare se va lati intre ómeni cunoscintia cea adeverata si dragostea catra Dumnedieu si catra deaprópele, cu atât si ómenii mai sigur vor asculta si voru implini poruncile dumnedieesci, care nu sunt alta, decât nisce calaudi, cari ne arata drumulu catra vadi'a nóstra. catra norocirea si pacea nóstra, si apoi atunci vor veni dilele cele mai bune, pe care le nadajduimu. Cu cât mai bine vomu cunosce religi'a nóstra, si vomu implini poruncile ei, cu atât mai putina sila ne va trebui ca se ne implinimu datoriile nóstre, cu atât mai siguru va cadea imperatia nedreptatii, care pustiesce tóte tierile, si se va lati binecuventarea lui Dumnedieu intre ómeni. Cu cât mai tare ne vomu nisui se ne luminamu mintea, si se ne inbunatatimu inim'a, si asia se fimu deseversiti, cum este si Parintele nostru celu din ceriuri, cu atât mai putieniu ómeni nefericiti vor fi in lume. O Iubitiloru, daca cei mai multi ómeni ar fi petrunchi de duhulu dragostei, daca duhulu lui Dumnedieu ar scóte din inim'a ómeniloru ur'a, nedra-

gostea, pizm'a si dusimuni'a, de unde vinu cele mai multe necasuri si cele mai amare suferintie, daca am fi milostivi, cum este Parintele nostru celu cerescu milostivu, daca am simti lips'a si nevoi'a straina, cum sentimu a nóstra, atunci de buna sama pe acestu pamentu frumosu si bogatu ar domni pentru totdeuna duhul pazei si alu dragostei si atunci ómenii ar fi fericiti. Dar D. Christosu sa nascutu, ca se ne insuffle nóue acest duhu si dela acestu duhu a asteptatu elu insusi vremuri mai bune, o lume nóua. Pentru aceea când intrebamu noi, sub ce conditiune se póte implini nadejdea nóstra de a vedé vremuri mai bune, ne raspunde nascerea lui Christosu: in acea mesura se va implini nadejdea vóstra, in care mesura va domni intre ómeni cunoscintia cea adeverata de Dumnedieu si dragostea catra elu si catra aprópele.

Ei bine Iubitiloru Crestini se cautamu, ca Maestrulu eelu mare se nu ne afle lenivindu-ne! Veniti se ne fagaduimu astadi la serbatórea nascerei lui Christosu, ea ne vomu sili din tóte puterile, ca se lucramu pentru implinirea nadejdei nóstre de a vedea vremuri mai bune. Totu natulu se incépa cu sine insusi, fiecare sa sadésca in iaim'a sa dragostea si rivn'a pentru dreptu si lumina, fiecare se sadésca in peptulu seu evlavia, care este de folosu spre tóte, care ne fagaduese viéti'a cea de acum, si cea viitóre; fiecare se sadésca in inim'a sa dragostea catra Dumnedieu si catra frati, care este implinirea legii intregi si legatura deseversirei; fiecare se se lupte in contra imperatiei intunerecului cu sabi'a duhului si cu armele luminei, fiecare se faca, ca se intre in imperati'a lui Dumnedieu si alui Iisusu Christosu toti, pe care elu ii póte castiga prin dragostea sa, prin puterea duhului seu, prin sfatuiri convingatóre, si prin pild'a sa cea insufletitóre. Pentru ajungerea aeestui scopu sfantu veniti Iubitiloru se ne infratimu unii cu altii astadi, la Intruparea lui Christosu, care este capulu si Domnulu nostru, pentru acestu seopu veniti se ne impreunamu cu toti cei intiepti si buni din tóte veacurile si din tóte limbele, si atunci de buna sama va veni imperati'a lui Dumnedieu, atunci se va implini nadejdea nóstra de a vedea vremuri mai bune, dile de norocire mai buna, atunci se va implini si proroci'a sfinților ingeri, carii sburandu deasupra pescerei, unde s'a nascutu Mantuitoriulu lumei, au cantatu strigandu: marire intru cei de sus lui Dumnedieu si prepamentu pace intre ómenii buna voire!

Ér pe Tine Dómne Dumnedieulu si Parintele Domnului nostru Iisus Christosu, fara de care nu putem face nimicu, si intru care ne punemu tóta naeejdea nóstra, pe Tine Te laudamu si Tie iti multiamimu din adenculu inimei, pen-

truca ai lasatu se resara lumin'a dintru intunecutu, si ne-ai pregatitu dile mai bune prin fiulu teu. Seversiesce acum Dómne, seversiesce lucrulu teu pe pamentu! Indeplinesce Tu ce ai inceputu prin fiulu Teu, si ce facemu noi, ca asia se vie imperati'a Ta! — Amin.

Caransebesiu, 14. decembre 1881.

Alu Vostru tuturoru

binevoitoriu

Ioanu Popasu, m. p.

Episcopu.

Nr. 2873. pres.

Cerculariu

catra toti protopresviterii si administratorii protopresviterali din districtulu consistoriului eparchialu greco-orientalu romanu alu Aradului.

Fiinduca cu finea anului curinte espira si periodulu de trei ani 1879, 1880 si 1881., pentru care au fostu alese corporatiunile nóstre bisericesci adeca, comitetele si epitropiele parochiale, apoi sínódele, comitetele si epitropiele protopresviterale, asia dar in sensulu statutului organicu, acelea vin acumu a se restaurá de nou, pe unu altu periodu de trei ani: 1882, 1883 si 1884. Pentruca acés'a restaurare sè se póta efeptuí in linisce si spre multumire comuna, in deosebi pentru ca toti factorii indreptatiti se-si póta eserciá dreptulu garantatu in stat. org; provocamu comitetele parochiale ca in contielegere cu oficiile parochiale se faca list'a membriloru sinodului parochialu, precum prescrie §. 5. Reg. congr. pentru parochii in concordantia cu §. 6. din stat. org.

Si fiinduca cu espirarea periodului espira si mandatulu respectiveloru corporatiuni, atragemu atentiuinea celoru competenti la normativulu consistorialu din 4. dec. 1875. Nr. 2849 Pl. de dupa care epitropiele si comitetele parochiale de pana acumu, sunt indetorate a-si terminá si incheiá agendele in serbatorile nascerii Domnului, ca apoi in diu'a de anulu nou, 1 Ianuaru 1882 se le substérna spre resolvire sínódeloru parochiale, ce se voru conchiamá prin concernintele parochu localu (§. 9 Stat. org.) cu 8 dile mai inainte; ér' comitetele si epitropiele parochiale de pana acumu voru remané continuandu-si activitatea pana la restaurarea loru, ce se dispune precum urméza:

1. Este de doritu: ca la realisarea restaurarii corporatiuniloru fitórie, — dupa tóta posibilitatea — sè se usedie si aplice dispusetiunea §. 9. din Stat. org. ca adeca protopresviterii séu insisi, séu in casu de impededare justificabila

prin esmiterea cutaroru membri ai scaunului protopresviterale se conduca nemidilocitu sinodulu constituante in fiecare, séu celu pucinu in acelea comune, — unde dupa esperintiele loru voru chip-suí de neaperata si neincungiurabila presinti'a si respective intrevenirea personala a loru.

2. De aceea parintii protopresviteri si administratori protopresviterali se aviséza si provóca, ca se nisuésca pre cât se póte a satisfice acestei acceptari, dar deosebi in comunele despre cari se scie din trecutu, cà parte pentru spiritele de partite si neintielegerile din comuna, parte din alte consideratiuni nu s'a potutu efeptuí restaurarea in linisce si buna intielegere, ér in celelalte, cu privire la statorirea terminului se lasa in liber'a voia a protopopiloru si a administratoriloru protopresviterali ca, acelea se le defiga pe rondu asia, ca in timpulu celu mai scurtu dar la tóta intemplantia pana la finea lui Februariu 1882 restaurarea corporatiuniloru cestiunate sè se póta efeptuí pretotindenea.

3. Unde nu voru poté, séu nu voru aflá de lipsa a escurge insisi protopresviterii, — ori a esmite pe cutari membri ai scaunului protopresviteralu, acolo voru dá oficiulu parochialu, respective parochulu presiedinte alu sinodulu parochialu inviatiunea necesaria, ca si elu se proceda corespundietoriu acceptariloru la actulu restaurarii; adeca se publice cu 8 dile inainte, tienerea sinodulu constituante; sè se puna in contielegere cu fruntasii comunei si se combineze o lista a acelor credintiosi, carii au insusirile recerute pentru de a fi alesi ca membri in corporatiunile bisericesci restaurande.

4. Dintre membrii corporatiuniloru de pana acum se potu realege éراسi, dar numai incát acei'a in decursulu periodulu ce espira, se voru fi doveditu demni de chiamarea loru si interesati de cauzele si binele bisericeii.

5. Presiedintii sínódeloru parochiale, inainte de a purcede la actulu restaurarii, prin cuventari acomodate voru spune credintiosiloru alegetori la intielesu: cum trebue se bage de séma cand si-punu increderea in atari membri chivernisitori de averi bisericesci, scolare si fundationale adeca: se reflecteze cu totdeadinsulu la normativulu consistorialu, care indegetéza de o parte insusirile ce se receru dela medularii corporatiuniloru nóstre bisericesci intru a poté corespunde pe deplinu chiamarii loru; ér de alta parte impune preotimei nóstre parochiale detorintie si responsabilitati ce o privescu nemidilocitu pre ea, si mai cu séma pre protopresviterii tractuali insarcinati cu controlarea si supraveghiarea acelor'a.

6. Observandu aceste, presiedintele sinodulu parochialu din fiecare comuna va pune la cale alegerea nóua, mai antaiu a membriloru co-

mitetului parochialu, apoi a epitropiloru si ca se nimerésca bine acésta alegere, va fi bine sè se svatuésca inainte cu barbatii mai de frunte din comuna, facendu o combinare pe cari individi se propuna pentru de a fi alesi; ér despre actulu alegerii va face unu protocolu ca si in anii trecuti.

7. Terminandu-se alegerea, epitropii voru depune indatinatulu juramentu: *cà voru chiver-nisi cu credintia averea bisericésca, scolara si fundatiunala*, dupa care cu intrevenirea protopresviterului, respective a parochului localu voru primí dela epitropii de pana acumu lad'a (cass'a) bisericeii, banii, tóte chàrtiele de valóre si protocólele; ér membrii nou alesi ai comitetului parochialu indata se voru intruní de dupa §. 18. din stat. org. la o siedintia constituitória si din sinulu loru si-voru alege presedinte si notariu; apoi dupa constituiere voru intrá in activitate pentru agendele prescise si anume, comitetele pentru celea din §. 23. ér epitropiele pentru celea din §. 27. ai Stat. org.

8. Dupa premergerea acestora, sínódele parochiali voru urmá mai departe la alegerea trebuintiosului numeru de membri pentru sinodulu protopresviteralu dupa normele precisate in Art. II. §§. 38. 40. si 41. din statutulu organicu; ér pentru restaurarea sínódeloru protopresviterali tot pe acestu periodu nou de trei ani, — oficiele protopresviterali voru defige unu terminu acomodat impregiariloru asia, ca aceste sínóde protopresviterali ce se intrunescu in prim'a séu a dóu'a dumineca din lun'a lui Februaru 1879. se fie totodata constituante.

9. La actulu restaurarii sínódeloru protopresviterali au se deservésca de cinosura totu aceleasi norme prevedinte in cerculariulu episcopescu de datulu 24 Iuliu 1869. Nr. 1874. si 27 Novembre 1869. Nr. 1387. ce s'au urmatu la prim'a constituiere a sínódeloru protopresviterali, adeca la introducerea in viétia a statutulu organicu.

10. Alte stramutari neobvenindu la restaurarea sínódeloru, comiteteloru si epitropieloru protopresviterali vine a se mai reflectá inca numai asupr'a acelei impregiarari: cà scaunele protopresviterali, ca foruri judecatoresci de prim'a instantia, investite cu jurisdictiune canonica, remanu si mai departe in activitate, si numai incát unii membri ai loru prin mórte, séu prin alte eventualitati voru fi incetatu din functiune, se voru depliní locurile vacante, conformu §§. 53 si 55 din stat. org. dar aceste alegeri au sè se substérna neconditionatu la consistoriu pentru indeplinirea formeloru canonice.

11. Despre tóte alegerile nóue si respective restaurarile corporatiuniloru din cestiane, oficiele

protopresviterali de locu dupa efectuarea acelor'a, voru substerne la consistoriu protocólele usuate, celu multu pana la finea lui Martiu 1882 avendu se grigésca: ca alegerile se decurga in cea mai buna ordine si linisce, substernendu totodata si list'a membriloru comiteteloru si epitropieloru parochiale si protopresviterali spre ulterióra afacere.

In fine oficiele protopresviterali sunt insarcinate: a grabí cu publicarea acestui cerculariu asia, ca celu multu pana in 20 a lunei curinte se ajunga la tóte oficiele parochiale subsemnate, spre care scopu li se tramite numerulu recerutu de esemplarie tiparite.

Aradu, la 15. Decemvre, 1881.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Dezn'a, 11 Decembre 1881.

Ieri am fostu coadunati preotii si invetiatorii precum si alti inteleginti si plugari din protopresbiteratele Buteniloru si Ienopolei la conferintia protopresbiterala — in Buteni. Toti la olalta amu potutu fi cam la o suta insi, suma destula de suficienta pentru a deduce cà adunarea a adusu concluse in numele intregului tienutu. — Eu cunoscu Butenii din anulu 1847. de candu am inceputu a cercetá scól'a de acolo, ce statea in bunu renume sub conducerea betranului invetiateriu Iovu Ioviciu de fericita pomenire; de atunci am cercetatu in continuu convenirile din acelu locu si potu dice, cà nici un'a din aceste conveniri num'a suprinsu, ca-si acést'a de ieri nu numai pentru numerulu celoru presinti, ei mai vertosu pentru reusit'a ei splendida si instructiva, in cátu ar fi facutu onóre ori-carui orasiu mai mare. — Se cade deci ca onoratulu publicu se fia informatu despre decursulu ei.

La 9 óre in aceea-si dia sunetulu clopotului dela biseric'a din Buteni anuntiá intr'unirea festiva, si membrii conferintiei cu incetulu se apropiau la adunare, carea abia s'a potutu deschide la 10. óre, de óra-ce timpulu erá fórte neplacutu, si sosirea celoru din provintia erá impededata. Eram se credem cà vom fi slabi reprezentanti, dar ne desamagiramu placutu, cand dupa ce Prea-onoratulu Domnu protopresbiteru Constantinu Gurbanu deschidiendu conferintia, usi'a scólei mai cà potea remané deschisa permanentu, càci necnrmatu o deschideau, cei ce sosiau de prin comunéle din provintia; la 11. óre sufletu de omu n'ar mai fi incaputu in spaciosulu localu alu conferintiei. Program'a s'a fostu staveritu mai nainte prin o comissiunã din barbatii din locu, si deci noi ne-amu apucatu numai-decát la obiectele din programa. Alegenduse de notariu invetiatoriulu splentulu din Sabisu N. Boscaiu, dlu presedinte provóca a se presentá la mé's'a anume asiediata — pre preotulu din Vasóia Lazaru Oprea, carele a cetitu unu discursu bine semtitu despre „*serbarea Duminescei si serbatoriloru*“ care se fini cu o propunere, ce s'a primitu din partea conferintiei. In urm'a lui se ivi pe tribuna clericulu absolutu Dem. Machi Ardefénu carele a intretienutu conferintia cu o disertatiune despre „*influint'a religiunei asupra culturai popóriloru*“.

Parintele Simeonu Cornea din Repsigu a vorbitu despre „*conducerea oficiului parochialu*.” Clericulu absolutu si invetiatorulu Ioanu Groza s'a destinsu prin desfasurarea temeii despre „*preotulu betranu si preotulu teneru*.” Multu ne-a delactatu prelegerea invetiatoriei Berta Campenu despre „*gradulu de cultura ce se pre-tinde deta invetiatoriu*.” Invetiatorulu primariu din Chisindia Filimonu Ardeleanu a recomandat midilóce pentru „*incassarea salariului invetiatorescu*.” Dupa densulu preotulu din Monés'a Zach. Milianu a excitatu atentiune prin discursulu seu despre „*misiunea preotului in casele poporenloru*” si in urma invetiatorulu primariu din Buteni Georgiu Popovicu ne-a incantatu cu opulu seu despre „*influint'a cantarii bisericesci asupra evlaviei crestiniloru si asupra desteptarii poporului*” demustratu prin patru choruri dela scól'a din Buteni: unulu alu fetitieloru, alu doilea alu scolariloru mici alu treilea alu scolariloru din clas'a dsale si alu patrulea alu adultiloru. Efeptulu tuturoru acestoru prelegeri s'a constatatu prin aplausele ce urmariu pre fa-care vorbitoriu la sfirsitu. Propunerile loru tóte au fostu primite cu unanimitate, un'a pentrucá ele suntu facute la timp si dupa imprejnrarile intre cari traimu, alt'a pentrucá ele mai nainte au fostu desbatute si censurate de comisiunea, despre care am pomenitu la inceputu. Nu am iuregistratu aci discursurile nicei propunerile urmate din acele, pentrucá asteptámu, cá cei competinti se le comuncie Onoratei Redactiuni, ca onoratulu publicu sele cunósca in intregu cuprinsulu loru. Ele intr'adeveru merita a fi publicate. Nu potiu inse se nu radicu acuma cantarile esecutate de cele patru choruri amintite. Inchipuiti-ve nisce fetitie in vest. minte serbatoresci — nationali cu glasu angerescu sub conducerea unei invetiatorie intiepte — in cánt potu ele delectá prin unu „Cuvinesse cu adeveratu” cantatu precisu si placutu, cand ele canta cantari nationali ca „Coron'a Moldovei” s. a. unu choru de copilasi de 6—9 ani care canta pricésn'a, apoi „calca romane” s. a. priviti unu altu choru alu scolariloru mai mari fórté bine esecutatu, care canta tóte ceremoniele, colindele, glasurile, irmósele si multe cantari nationali: intre cari ne-a incantatu „irmosulu pasceloru” si multe cantari nationali, dar candu a cantatu chorulu adultiloru, ne credeamu intr'unu concertu esecutatu de cantareti esecutati, de si chorulu e inca teneru de abia de dóne luni precum am intielesu.

Dupa tóte aceste Dlu presiedinte recomanda scól'a din Bateni, pentru cei cari voiescu a-si pregatí pruncii sei pentru gimnasiu, séu preparandia infutisindu-ni-o de scóla de modelu, precum adeca cu bucuria ne-am si convinsu despre ea. — Totu cu acésta ocasiune s'a decisu a se infintiá o biblioteca protopresbiterala, si dlu protopopu alu Buteniloru fu rugatu a colectá carti si alte oferte pentru ea.

In urma si ecésta conferintia la trei óre dupa amédiadi intre urarile de „se traiésca presiedintele” pentru conduce'a intielépta si rar'a tactica si incheiá, de-si nu eramu inca dispusi a-ne despartí de c .

Impressiune de pietate a produsu in mine vedindu cá prootii din Butenii, pre cari ii cunoscú din copilaria ii-am vedíutu si astadata participendu la conferintia pana la sfersitu de-si suntu toti in adanci betranetie; unu altu preotu veteranu éراسi versá lacrimi de bucuria vedíendu pre nepotalu seu la tribuna secerandu aplause din partea publicului. M'a surprinsu placutu si presinti'a preotulu rom. cat. din

Buteni, carele — precum se vede — afara de pretenia se pricepe si la colegialitate. — Nici aceea nu potiu intrelasá fara accentuare, cá de-si érá plóua, totusi amblamu pe uscatu pe strade, cáci antisti'a comunalá a pavatu caile pana la usi'a scolei si pana la usi'a bisericei.

Ferice de o suta de-ori ferice de asia tractu-si comun'a care are astufeliu de conducatorii.

Meletie Fauru
presbiteru.

D i v e r s e .

† **Necrologu** „Adeveratu desiertatiune, visu si fumu suntu tóte aici pre pamentu”; adevaru necontestabilu e dis'a stei scripturi: „inca in nóptea acést'a o se-ti iésa sufletulu”; asia dara nici candu se se infricosieze omulu de mórte „omulu cu o mórte e detoriu,” la acést'a trebue se fimu pregatiti in totu minutulu, — mai multu avemu de a ne teme si de a fi precauti la modulu, in care si cum se manifestéza aceea. — O ! varie, infricosiate, cumplete si neprevedite suntu modurile, in cari tiran'a mórte ne-taie firulu vietiei mai cu séma in anulu acest'a in tóta privinti'a atát de nenorocitu !

Éca stimati lectori am ave comunicá si aci anu asemenea modu, unu asemenea casu de mórte :

Multu amabil'a si placut'a socia *Anna* a neobositului invetiatoriu Nicolau Joldea in alu 22-lea anu alu functiunei sale pre calea cea grea si spinósa, dar sublima a culturai poporului, a inaintarei pre calea scientiei a scumpei nóstre natiuni in 15/3 Decembre inca érá in flóre, in viétia, delectandu si desfatanda pre cei de facia prin manierele, prin cuvintele ei celea atát de dulci, atát de simpatice; si éta nenorocirea, fatal'a sórte ce aduse cu sene, — intre 7 si 8 óre in diu'a amintita aprindiendu-se vestmintele de pre dens'a prin flacar'a dela lamp'a de petrohen i-au causatu rane de mórte, asia incátu dupa o suferintia dar mai bine dupa o tortura de patru dile adeca in 19/7 Decembre in alu 37-lea anu alu vietiei sale si in alu 20-lea de candu s'a cununatu cu iubítulu seu sociu la 7 óre p. m. si-dede sufletulu nobilu in manile creatorelui, ér in 21/9 Decembre la 2 óre p. m. petrecandui-se osamentele reci in biserie'a gr. or. din locu in presentia unui publicu numerosu s'a implinitu ceremoniele recerute prin 4 preoti celebranti: N. Butariu, Arsenie Circusiu, Maximu Popovicu, Petru Micluti'a in frunte cu Rdissimulu Dmnu protopopu Ioanu Groz'a, care in urma prin o cuventare scurta, dar plina de spiritu si acomodata insusiriloru nobile a defunctei stórse siróe de lacrimi din ochii fia carui presentu, de unde o petrecuramu apoi la locul destinatu, lasandu in doliu si cu inim'a sfasiata de dorere pre iubítulu seu sociu, pre scumpii sei fii *Amalia* si *Ema* pre pretiutulu ei genere, pre 2 surori si consangeni.

Ori care se fia acél'a, déca se muta dela celea pamentesci, ce lasa altuceva dupa sene decatu o suvenire trista, decatu faptele sale, decatu ca au fost si nmmai este. Plange multu iubítulu ei sociu, cáci tiai perdutu luptaciulu, cu care ai luptatu in valurile vietiei, ti-ai perdutu propt'a, spriginulu, ti-ai perdutu jumetate inim'a ! plangeti voi fii ai ei cáci a-ti perdutu o adeverata mama, care diu'a nóptea s'a ingrigitu de crescerea vóstra ! plangeti toti cáti a-ti cunoscut'o, cáci a-ti perdutu pre cea ce la ne-casu si la nenorocire alergá de a impartii ajutorie

și mângăaere, nefacândn esceptiune neci chiar la contrarii ei!

Fie-i tierin'a usiôra si memori'a benecuventata! Unulu dintre cei de facia.

* **Unu actu marinimosu imperatescu.** Nici unulu d'între regentii Austriei n'a facutu asié de multu pentru Vien'a, cá imperatulu Franciscu-Josifu. Aventulu ce l'a luat capital'a austriaca dela 1849 este extraordinariu si déca ea astadi se afla într'o stare atât de infloritôre, încátu dupa Paris trece de orasiulu celu mai frumosu alu lumei, meritu de cape-tenia este alu Domnitorului actualu. O dovéda pentru marea iubire si îngrijire a monarhului câtra Vien'a este si hotarirea ce Maiestate S'a a luat'o de curendu de a cumperá loculu pe care a fostu ziditu nenorocitul „Ringtheater“ si de a infiniá pe acestu locu si a sustiené cu propriile sale spese o scól'a poporala.

* **Portretul lui Vladu-Tiepesiu,** „Gazette de Romania“ spune cá, in siedinti'a de Vineri a Aca-demiei romane, d. D. Sturza a facutu cunoscutu ca s'a descoperitu la museulu imperialu din Vien'a unu portretu fôrte remarcabilu alu princului Vlad-Tiepesiu. Acestu portretu este zugravitu cu uleiu si pórtá dat'a de 1480, când Tiepesiu-Voda se aflá la Pest'a.

* **„Caliculu“** Fôia humoristica si satirica cu ilustratiuni, 1½ còla, octavu mare, va aparé si pe anulu 1882 la 1. fiecarei luni in Sibiu, cu urmatôre pretiuri: Pentru Austro-Ungari'a, pe unu anu 3 fl. pe ½ anu 1 fl. 50 cr; pentru Romania, pe anu 7 franci, pe ½ anu 3-50 franci. „Caliculu,“ fara indoieia, cea mai buna fôia romana humoristica si satirica, se cetesce cu multa placere. Suntu ómeni, cari la'u cetitu de 3—4 ori, si totdeuna au risu. Pentru anulu viitoru promite „Caliculu“ cu atât mai multu interesu, cu cât, langa cunosentele materii va introduce in „Stanu Patitulu“ o noua rubrica, si cu numerulu din Fauru va incepe publicarea unei novele humoristice, de natura social — politica, care jumetate jóca in Transilvania si jumetate in Roma-ni'a, si va produce risu cu hohote.

Din anulu 1881 mai suntu 20. de exemplare complete, cari se dau cu pretiulu scadiutu a 2 fl. v. a. sau 5-50 franci. Administratiunea Calicului.

* **Mórtea unei chineze in Paris.** — Se scrie din Paris urmatôrele: „Acum câte-va dile a murit in palatulu ambasadei chineze dómna Tisen sotia primului secretaru alu ambasadei, in etate de 39 ani, in urm'a unei suferintie de pieptu, alu carei germene l'a luat u flic'a imperiului asiaticu inca din ceti'a Engliterei. Mórtea micei chineze, care urmase pe barbatulu seu pretutindeni, pune in miscare lim-bile lumei parisiene si curiôse dame de moda, si zia-ristii doritori de noutati se gramadescu in otelulu ambasadei, unde reposat'a a fost expusa priviriloru tuturoru. Intr'o camera vasta, unde oblónelne inchise nu permiteau se patrunza lumin'a dilei, am obser-vatu mai antaiu o mase cu siase candelabre si patru vase, in care ardea lemn de cedru. O perdea de ma-tase alba imparte camer'a in doua. Pe perdea erá scrisu chinezesce numele si etatea reposatei, ale ca-rei virtuti eran descrise prin cuvinte poetice.

„Dupa cum se scie, colóroa de doliu a Chine-ziloru e cea alba si rudele ardu materialu cu mi-rosu placutu in onórea mortului. Sotiulu reposatei, secretariulu Tisen, stá in camera într'o nemiscare asiatica; luminarile si famulu lemnului de cedru producu o impresiune particulara. Elu pórtá o haina

lunga alba, tienuta prin unu brîu. Langa e'u fiulu seu, unu baiatu micu, tot albu îmbracatu, pune pe focu lemn de Cedru. O camerista chineza, urâta, respindeste prin casa nori de tamae. Si ea este in albu. Mi s'a permis se dau la o parte perdéu'a alba si se privescu la cosciugulu deja inchiau, asie-zatu pe o lunga masa. Imbalsamarea nu se obcinu-esce la Chinezi. Religi'a rationala a marelui Confu-cius recunóste numai nimicire a tot ce exista. Co-sciugulu erá invelitu in catifea rosie lucrata cu auru. Camer'a e întunecósa; pe cosciugu se vedu mări cu-nuni de viorele si edera. Langa cosciugu sta unu patu albu inpologu finu; nu-mi puteam explica pre-senti'a acestei mobile aci in camera mortii. Obice-iulu este, ca barbatulu se dórma in acestu patu, cât timpu cadavrulu sotiei sale se afla in camera. Re-posat'a s'a depusu provizoriu in biseric'a Père-La-chaise. In Maiu va fi transportata in Chin'a.“

* **Logica.** Compusa de *Iosif Fericean.* Profesoru la Gimnaziulu romanu din Brásiovu. Pretiulu 2 fl. v. a. de esemplaru.

Acésta carte lucrata cu multa sciintia, frup-tulu unui studiu de mai multi ani se recomanda barbatiloru de competinti'a ca unu opu meritu de a monstra ca ajutorulu Antologiei in metafisica aplicata, *nemurirea sufletului.*

Logica Dlui Fericean se póte întrebuintia ca manualu de studiu nu numai la gimnasiu si univer-sitati, dar si din partea adultiloru cari au câteva natiuni din acést'a sciintia si voiescu a se perfec-tiona intr'ensa.

Si afla in depositu:

In Brásiovu: la Tipografia Alexi, in Sibiu: la la D. W. Krafft, in Lugosiu: la A. Auspitz, in Timisióra: la libraria Pollatschek, in Arad: la Dni fratii Bettelheim, in Nasaud: la Dni prof. A. P. Alexi, in Oravitia: la D. I. E. Tieran.

CONCURSE.

Pentru depliniraa parochiei de clasa III. din *Finisiu* cu fili'a *Valea-mare*, protopresbiteratulu B. Ineului se escrie concursu cu terminu de alegere pe *21 Ianuariu st. v. 1882.*

Emolumintele suntu: 1. din parochia matre *Finisiu* 2/4 sesiune pamentu aratoriu de clas'a a III. dela 72 case biru câte o mesura de cucurndiu sfarmatu, stólele indatinate, cortelu cu gradina 1½ iugeru.

2. Din Filia *Valea mare* biru dela 56 case o me-sura de cucuruzu sfarmatu si stólele indatinate.

Doritorii de a dobandi acésta parochia recursele loru adresate consistoriulu parochialu, si instruate conformu stat. Org. pana in 17. Ianuariu 1882. voru avé ale substerne subscrisului protopresbiteru in Chi-sineu (*Kisjenö*)

Finisiu, 30. Oct. 1871,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Ioanu Cornea** m. p. ppresbiteru.

Pentru nou'a capelania permanenta din *Aradu* de clas'a I., sistemisata de comitetulu si sinodulu paro-chialu si aprobata de Veneratulu Consistoriu diece-sanu prin decisulu seu de ddto 19 Noemyre 1879. Nr. 44. plén., se escrie concursu cu terminu pana in *26 Decemvre a. c. st. v.*, in care diua va fi si alegerea.

Emolumentele sunt:

1) $\frac{1}{3}$ parte din biru, sesiune, dotatiune dela orasiu si stol'a dela ficcare din cele done parochii sustatatorie din Aradu;

2) cuartiru liberu in edificiulu bisericeii gr. or. romane din Aradu, (Strad'a St. Stefan Nr. 1.) con-statatoriu din doue chilii, un'a antesiambra, o camara de lemne, o camera de bucate, o cuina si podu.

Dela recurenti se recere, cá se-si substerna recursele loru providute cu urmatoarele documente:

a) estrasu de botezu, incat recurentulu nu va fi dejá preotu sfintitu,

b) testimoniile, respective atestatele recerute, conformu Regulamentului pentru indeplinirea parochieloru.

c) atestatu despre conduit'a loru de pana acum dela superioritatea bisericesca a recurentelui,

d) preotii dejá sfintiti voru avé preferintia la candidare.

Dela recurenti se recere a-se presentá in un'a din Dumineci séu Serbatori la biserica parochiala din locu spre a-si areta desteritatea in cantu, tipicu si predicare.

Doritorii au a-si substerne suplicele loru instruite cu documentele recerute si adresate comitetului parochialu gr. or. romanu din Aradu, la Prea reverendulu Domnu Moise Bocsianu, administratoru protopresbiteralu in Curticiu, celu multu pana in 25 Decembre st. v. 1881.

Datorintiele speciale ale alegendului voru fi:

A substitui in functiunile bisericesci si afara de biserica precum pre protopopulu parochu, asia si pre parochulu ordinariu, conformu ordinului loru, a compune socotile de preste anu ale epitropiei parochiale, a duce agendele stilistice ale comitetului si sinodului parochialu, a compune din anu in anu conscripti'a poporala si a tiené in evidentia schimbările din timpu in timpu ale poporeniloru, — a dá mana de ajutoriu la incassarea speselor cultului si eminamente a birului preotiescu, a pastrá archivulu comitetului si a sinodului parochialu a representá parochi'a in cele administrationale facia de magistratulu cetatienescu, si in sfersitu a-si tiené permanentu locuinti'a langa biserica in cas'a parochiei.

Datu in Aradu, la 18. Octomvre st. v. 1881.

Comitetulu parochialu gr. or. romanu din Aradu.

Aradu, 29. Noemvre 1881.

Cu scirea si invoierea mea: **Moise Bocsianu**, m. p. administratoru protopresbiteralu.

Se escrie pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Solciti'a*, cottulu Timisiului protteratulu Versietiuului, cu terminu de alegere pre **27 Decemvre a. c. st. vechiu**.

Emolumentele sunt: in bani gata 300 fl. v. a. 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, 6 orgii de lemne din care are ase incaldi si scól'a, 5 fl. pentru scripturistica si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune sunt avisati a-si tremite recursele instruite conformu statu-

tului organicu bis. adresate comitetului parochialu la Prea Onoratul Domnu Ioanu Popoviciu, protopresbiteru in Mercina per Varadia.

Solciti'a, in 21 Noemvre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Statiunile invetiatoresci din *Checia-romana*, apar-tinatorie la inspectoratulu de scóla alu B. Comlosiului (Comitatulu Torontalu) prin nimicirea alegerii, devenindu vacante, pentru indeplinirea acestor'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe **3. Ianuariu 1882. st. vechiu**.

Emolumentele sunt:

I. La scól'a pentru baeti cu invetiatoriu:

a. In bani 240 fl. ér pentru scripturistica 10 fl.

b. 50 meti (chible) grâu.

c. 4 jugere de pamentu aratoriu.

d. Cuartiru liberu, 4 metri lemne de focu si 4 orgii de paie pentru sine.

II. La scól'a de fete cu invetiatorésa:

a. In bani 300 fl., 20 meti de grâu, cuartiru liberu, 4 metri lemne de focu, si 4 orgii paie pentru sine.

Dela invetiatoriu se pottesce cu calificatiune deplina pentru statuni de frunte, si cunoascerea limbei magiare ori germane. Avendu se provada si biserica cu cantari, in acést'a se aiba conoscintia perfecta. Voru fi preferiti carii potu documenta desteritate in compunerea coruriloru si a musicei vocale. Cei fara testimoniu de calificare nu potu compet'a.

Dela invetiatorésa, calificare receruta, dar desteritate perfecta in lucrulu de mane doveditu cu documentu dela atare institutu.

Invetiatorii se voru presentá in vre-o dumineca in biserica. Recursurile se se tramita la M. O. D. inspectoru Paulu Tempea in Nagy-Torak per Béga Szent György.

Checia-romana, in 26 Novembre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** vicariu protop.

Confoumu ordinat. consistoriali de sub Nrii 787 si 950. B. a. c. Se escrie concursu pentru ocuparea parochieloru vacante in tractulu Beiusiului, anume:

1. *B. Urvisiu* cu fili'a *Borz*, emolumentele sunt: 10 holde de pamentu; un'a diua de lucru dela tóta casa; biru câte o vica de cucuruza dela 130 numere si stolele preotiesci, terminulu de alegere pe **28 Dec. a. c.**

2. *Briheni* cu fili'a *Siustiu*, emolum. birulu preotiescu dela Briheni 1 fl. dela tóta cas'a, si stólele indatinate, ér dela Siustiu 50 de mesuri de bucate si stólele, terminulu pe **30 Dec. v. a. c.**

Recurentii au a-si tramite petitiunile sale cu documintele necesari pana la terminele de mai susu la subscrisul.

Beiusiu in 6. Dec. 1881.

In contielegere cu comitetele parochiali concerninte.

Vasiliu Papu m. p.
protop. Beiusiului.